

**GLOBALLASHUV JARAYONLARIDA TRANSMILLIY UYUSHGAN
JINOYATCHILIKNING TRANSFORMATSIYASI: IJTIMOIIY-FALSAFIY
YONDASHUV**

Sirojiddinov Elyor Turg'unpulat o'g'li
Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi
Namangan, O'zbekiston

DOI:

Annotatsiya: Maqolada globallashuv jarayonlarining tezlashuvi natijasida transmilliy uyushgan jinoyatchilikning tashkiliy-tuzilmaviy, funksional va aksiologik jihatdan tub transformatsiyaga uchrashi ijtimoiy-falsafiy tahlil obyektiga aylantiriladi. Muallif transmilliy jinoiy uyushmalarning an'anaviy iyerarxik-piramidal modeldan moslashuvchan, markazlashmagan va tarmoqlashgan tuzilmalarga o'tishini globallashuv davri ijtimoiy ontologiyasining bevosita hosilasi sifatida talqin qiladi. Tadqiqotda makon va zamonning siqilishi, deterritorializatsiya, milliy suverenitetning eroziyasi hamda qadriyatlar tizimidagi anomiya holatlari jinoiy faoliyatning global miqyosga chiqishini ta'minlovchi ijtimoiy-falsafiy omillar sifatida asoslanadi. Shuningdek, legal iqtisodiy infratuzilma bilan noqonuniy tarmoqlar o'rtasidagi simbiotik aloqadorlik, jinoyatchilikning «soya globallashuvi» shakliga aylanishi va bu jarayonning davlat instituti oldiga qo'yayotgan yangi epistemologik hamda huquqiy muammolari ochib beriladi. Maqola xulosasida transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashning samaradorligi faqat repressiv-huquqiy vositalar bilan emas, balki ijtimoiy-falsafiy, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy mexanizmlarning integratsiyalashuvi orqali ta'minlanishi mumkinligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: globallashuv, transmilliy uyushgan jinoyatchilik, ijtimoiy ontologiya, deterritorializatsiya, tarmoqli jamiyat, anomiya, suverenitet, soya iqtisodiyoti, aksiologiya, global xavfsizlik

**ТРАНСФОРМАЦИЯ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ОРГАНИЗОВАННОЙ
ПРЕСТУПНОСТИ В ПРОЦЕССАХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: СОЦИАЛЬНО-
ФИЛОСОФСКИЙ ПОДХОД**

Сирожидинов Элёр Тургунпулат угли
исследователь Наманганского государственного университета
Наманган, Узбекистан

Аннотация: В статье объектом социально-философского анализа выступает коренная организационно-структурная, функциональная и аксиологическая трансформация транснациональной организованной преступности, обусловленная ускорением глобализационных процессов. Автор интерпретирует переход транснациональных преступных сообществ от традиционной иерархически-пирамидальной модели к гибким, децентрализованным и сетевым структурам как непосредственное производное социальной онтологии эпохи глобализации. В исследовании обосновываются сжатие пространства и времени, детерриториализация, эрозия национального суверенитета, а также состояния аномии в системе ценностей в качестве социально-философских факторов, обеспечивающих выход преступной деятельности на

глобальный уровень. Раскрываются симбиотические связи между легальной экономической инфраструктурой и нелегальными сетями, превращение преступности в форму «теневой глобализации», а также новые эпистемологические и правовые проблемы, которые данный процесс ставит перед институтом государства. В заключении обосновывается, что эффективность противодействия транснациональной организованной преступности может быть обеспечена не только репрессивно-правовыми средствами, но и через интеграцию социально-философских, духовно-нравственных и воспитательных механизмов.

Ключевые слова: глобализация, транснациональная организованная преступность, социальная онтология, детерриториализация, сетевое общество, anomia, суверенитет, теневая экономика, аксиология, глобальная безопасность

TRANSFORMATION OF TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME IN THE PROCESSES OF GLOBALIZATION: A SOCIO-PHILOSOPHICAL APPROACH

Sirojiddinov Elyor Turgunpulat ugli

Researcher, Namangan State University

Namangan, Uzbekistan

Annotation: The article makes the profound organizational, structural, functional and axiological transformation of transnational organized crime, conditioned by the acceleration of globalization processes, an object of socio-philosophical analysis. The author interprets the transition of transnational criminal communities from the traditional hierarchical-pyramidal model towards flexible, decentralized and networked structures as a direct derivative of the social ontology of the era of globalization. The study substantiates the compression of space and time, deterritorialization, the erosion of national sovereignty, and the states of anomie within the value system as socio-philosophical factors enabling criminal activity to reach a global scale. The symbiotic linkages between legal economic infrastructure and illicit networks, the transformation of crime into a form of «shadow globalization», and the new epistemological and legal problems that this process poses to the institution of the state are also revealed. In conclusion, it is substantiated that the effectiveness of countering transnational organized crime can be ensured not only by repressive and legal instruments, but through the integration of socio-philosophical, spiritual-moral and educational mechanisms.

Keywords: globalization, transnational organized crime, social ontology, deterritorialization, network society, anomie, sovereignty, shadow economy, axiology, global security

KIRISH

XX asrning so‘nggi choragidan boshlab insoniyat taraqqiyotining mazmun-mohiyatini belgilab kelayotgan globallashuv hodisasi shunchaki iqtisodiy integratsiya yoki texnologik yaqinlashuv jarayoni emas, balki ijtimoiy borliqning ontologik asoslarini qayta qurayotgan tarixiy-falsafiy fenomendir. Kapital, axborot, tovar, xizmat va inson resurslarining misli ko‘rilmagan tezlikda harakatlanishi, milliy chegaralarning iqtisodiy va kommunikativ ma’noda shaffoflashuvi, transmilliy institutlarning kuchayishi jamiyat tuzilishining barcha sathlarida chuqur o‘zgarishlarni keltirib chiqardi. Biroq bu jarayonning dialektik tabiati shundaki, u ijobiy imkoniyatlar bilan bir qatorda o‘zining inkoriy, destruktiv qutbini ham yaratdi. Aynan mana shu destruktiv qutbning eng konsentratsiyalashgan ko‘rinishi transmilliy uyushgan jinoyatchilik hodisasida namoyon bo‘lmoqda. Bugungi ilmiy diskursda bu hodisa globallashuvning tasodifiy nuqsoni emas, balki

uning strukturaviy hamrohi, «soya tomoni» sifatida talqin etilishi mazkur muammoning falsafiy tadqiq etilishini dolzarb ilmiy vazifaga aylantiradi. Transmilliy uyushgan jinoyatchilikning zamonaviy qiyofasi XX asr oʻrtalaridagi klassik mafiya tuzilmalaridan tubdan farq qiladi. Agar anʼanaviy jinoiy uyushmalar aniq hududiy maskan, qatʼiy iyerarxiya, qarindoshlik yoki etnik solidarlikka asoslangan yopiq jamoa, hamda uzoq muddatli anʼanaviy kodeksga ega boʻlgan boʻlsa, bugungi jinoiy tuzilmalar markazlashmagan, modulli, loyihaviy asosda faoliyat yurituvchi, vaqtinchalik ittifoqlar orqali shakllanuvchi tarmoqli konfiguratsiyalarga aylandi. Bunday tuzilmalar «boshsiz» boʻlgani uchun ularni bitta markazni yoʻq qilish yoʻli bilan bartaraf etib boʻlmaydi; ular gorizontaal aloqalar, funksional ixtisoslashuv va tezkor rekonfiguratsiya qobiliyati hisobiga huquqni muhofaza qiluvchi organlarning bosimiga chidamlilik namoyon etadi. Ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan bu transformatsiya jinoiy subyektning ontologik maqomi oʻzgarganini, yaʼni uning makonga bogʻliqlikdan xalos boʻlib, funksional-kommunikativ tuzilmaga aylanganini anglatadi. Mazkur oʻzgarishlarning falsafiy ildizlari zamonaviy ijtimoiy makon-zamon tuzilishidagi burilishlar bilan uzviy bogʻliqdir. Makon va zamonning «siqilishi», masofaning kommunikativ maʼnoda yoʻqolishi, moliyaviy operatsiyalarning bir necha soniyada global miqyosda amalga oshirilishi jinoiy faoliyat uchun mutlaqo yangi imkoniyat maydonini shakllantirdi. Deterritorializatsiya jarayoni natijasida jinoyat sodir etiladigan joy, uning oqibati yuzaga keladigan makon va jinoyatchining jismoniy mavjudligi bir-biridan ajralib ketdi. Bu holat huquqiy ongning asrlar davomida shakllangan «hudud – huquq – jazo» uchligini inqirozga uchratdi va yurisdiksiyaning klassik tushunchasini muammoli holga keltirdi. Falsafiy jihatdan mazkur vaziyat masʼuliyat subyekti bilan masʼuliyat obyekti oʻrtasidagi bogʻlanishning uzilishi, yaʼni javobgarlikning tarqoqlashuvi muammosini keltirib chiqaradi. Transmilliy uyushgan jinoyatchilikning global infratuzilma bilan simbiotik munosabati mazkur hodisaning yana bir muhim falsafiy jihatini ochib beradi. Noqonuniy tarmoqlar globallashuvning yaratgan legal vositalaridan – xalqaro logistika koridorlari, oflshor moliyaviy zonalar, elektron toʻlov tizimlari, erkin savdo hududlari va raqamli kommunikatsiya kanallaridan – parazit tarzda foydalanadi. Bu esa qonuniy va noqonuniy oʻrtasidagi chegaraning ontologik jihatdan xiralashuviga olib keladi. Zamonaviy iqtisodiy makonda kapitalning kelib chiqishini aniqlash tobora murakkablashib borayotgani, «kir pul»ning legal aylanmaga qoʻshilish mexanizmlari takomillashib borayotgani jinoiy va qonuniy faoliyat oʻrtasidagi tafovutni faqat huquqiy mezonlar bilan emas, balki axloqiy-falsafiy mezonlar bilan ham baholash zaruriyatini kun tartibiga qoʻyadi. Muammoning aksiologik oʻlchovi ham alohida ahamiyatga molik. Globallashuv sharoitida anʼanaviy qadriyatlar tizimining eroziyaga uchrashi, ijtimoiy normalarning nisbiylashuvi hamda isteʼmolchilik madaniyatining gipertrofiyalashuvi jamiyatda anomiya holatini kuchaytiradi. Muvaffaqiyat oʻlchovi sifatida moddiy farovonlikning mutlaqlashtirilishi, biroq unga erishishning legal yoʻllari cheklanganligi oʻrtasidagi ziddiyat individni normadan chetga chiquvchi strategiyalarni tanlashga undaydi. Ayniqsa yoshlar orasida tez boyish illyuziyasi, raqamli makonda targʻib qilinayotgan «oson daromad» mifologiyasi jinoiy tarmoqlar uchun kadrlar bazasini shakllantirmoqda. Shu bois transmilliy jinoyatchilikni tahlil qilishda uning iqtisodiy va tashkiliy jihatlari bilan bir qatorda maʼnaviy-axloqiy determinantlarini oʻrganish metodologik zaruratdir. Milliy suverenitetning eroziyasi masalasi ham mazkur muammoning markaziy tugunlaridan biridir. Transmilliy jinoiy tuzilmalar davlat monopoliyasidagi funksiyalarni – zoʻravonlik vositalarini nazorat qilish, hududni boshqarish, soliqqa oʻxshash toʻlovlarni undirish – amalda oʻzlashtirib olish qobiliyatiga ega. Baʼzi mintaqalarda ular davlat institutlariga muqobil «parallel hokimiyat» tuzilmalarini shakllantiradi va aholining bir qismi uchun ijtimoiy xizmat koʻrsatuvchi subyekt sifatida namoyon

bo‘ladi. Bunday holat davlatning legitimligi, hokimiyatning manbai va ijtimoiy shartnoma tushunchalariga oid klassik siyosiy-falsafiy qarashlarni qayta ko‘rib chiqishni talab qiladi. Zamonaviy davlat o‘z suverenitetini nafaqat boshqa davlatlar, balki nodavlat destruktiv aktorlar bilan ham bo‘lishishga majbur bo‘layotgan vaziyat yangi konseptual apparat yaratishni taqozo etadi. O‘zbekiston Respublikasi uchun mazkur muammoning dolzarbligi mamlakatning geostrategik joylashuvi va Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar bilan izohlanadi. Markaziy Osiyo mintaqasi transkontinental transport koridorlari kesishgan nuqtada joylashganligi, mintaqaviy integratsiya jarayonlarining faollashuvi va iqtisodiy ochiqlik darajasining oshishi bir vaqtning o‘zida ham rivojlanish imkoniyatlarini, ham transmilliy xavf-xatarlarga ochiqlik darajasini oshiradi. Shu sababli mamlakatda huquqiy-institutsional chora-tadbirlar bilan bir qatorda yoshlarning ma‘naviy immunitetini mustahkamlashga, ularning dunyoqarashida ijtimoiy mas‘uliyat va qonuniylik qadriyatini shakllantirishga qaratilgan uzluksiz ta‘lim-tarbiya tizimini takomillashtirish strategik vazifa sifatida belgilangan. Transmilliy uyushgan jinoyatchilikning iqtisodiy ko‘lami mazkur muammoning global ahamiyatini alohida ta‘kidlaydi. Xalqaro tashkilotlarning baholashlariga ko‘ra noqonuniy bozorlar aylanmasi ko‘plab davlatlarning yalpi ichki mahsulotidan ortiq miqdorni tashkil etadi, bu esa jinoiy kapitalning global iqtisodiyotdagi mavqeini shunchaki marginal hodisa sifatida baholash imkonini bermaydi. Bunday ko‘lamdagi resurs korrupsion ta‘sir o‘tkazish, siyosiy qarorlarga bilvosita bosim ko‘rsatish va institutsional mexanizmlarni ichkaridan yemirish salohiyatiga ega. Falsafiy jihatdan bu holat hokimiyatning manbai va uning legitimligi haqidagi an‘anaviy tasavvurlarni qayta ko‘rib chiqishni talab qiladi, zero rasmiy hokimiyat bilan bir qatorda hech qanday demokratik nazorat ostida bo‘lmagan norasmiy ta‘sir markazlari shakllanmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Transmilliy uyushgan jinoyatchilikning globallashuv bilan bog‘liq transformatsiyasi muammosi zamonaviy ijtimoiy-falsafiy diskursda ko‘p qatlamli tadqiqot maydonini tashkil etadi. Xorijiy ilmiy adabiyotlarda mazkur hodisa asosan uch yo‘nalishda – tarmoqli jamiyat nazariyasi, xavf-xatar jamiyati konsepsiyasi va globallashuvning siyosiy iqtisodi doirasida o‘rganilgan. M.Kastels informatsion asr sivilizatsiyasining uchinchi jildida jinoiy iqtisodiyotni global tarmoqli tuzilmaning ajralmas segmenti sifatida talqin qilib, uning texnologik infratuzilmaga tayanishi va milliy chegaralarni funksional jihatdan bekor qilishini asoslagan. U.Bek xavf-xatar jamiyati konsepsiyasida zamonaviy tahdidlarning hududiy chegaralanmaganligi va institutsional nazoratdan chiqib ketish tendensiyasini ko‘rsatib bergan. M.Glenni va M.Naim esa empirik materiallar asosida noqonuniy bozorlarning legal iqtisodiyot bilan simbiotik bog‘lanishini isbotlab, jinoiy tarmoqlarni globallashuvning tabiiy hosilasi sifatida tavsiflashgan. Z.Bauman «suyuq zamonaviylik» metaforasi orqali ijtimoiy tuzilmalarning barqarorligini yo‘qotishi va shu asnoda normativ tartibning zaiflashuvini tahlil qilgan. Milliy ilmiy maktabda esa mazkur muammoning ma‘naviy-falsafiy va tarbiyaviy jihatlari alohida ahamiyat kasb etadi, zero O‘zbekiston olimlari globallashuv tahdidlariga qarshi turishning asosiy resursi sifatida shaxsning ma‘naviy immuniteti va dunyoqarash barqarorligini asoslashga intiladi. Bu borada S.Ergashbayevning tadqiqotlari alohida ilmiy qiymatga ega. Olim o‘zining O‘zbekiston sharoitida uzluksiz ta‘lim tizimi orqali yoshlarning ma‘naviy dunyoqarashini rivojlantirishga bag‘ishlangan ishida ta‘limning uzluksizlik prinsipini shunchaki pedagogik tamoyil emas, balki shaxs dunyoqarashining butun hayot davomida qayta ishlab chiqilishini ta‘minlovchi ijtimoiy-falsafiy mexanizm sifatida talqin qiladi. Uning yondashuvida ma‘naviy dunyoqarash statik tuzilma emas, balki tashqi axborot oqimlari bosimi ostida doimiy sinovdan o‘tuvchi dinamik tizim bo‘lib, uning

himoya qobiliyati aynan uzluksiz ta'lim tizimining institutsional yaxlitligi bilan belgilanadi. Mazkur nazariy pozitsiya transmilliy jinoiy tarmoqlarning yoshlarni o'z faoliyatiga jalb etish strategiyalariga qarshi turishda profilaktik metodologiya vazifasini bajarishi mumkin. S.Ergashbayevning boshqa bir tadqiqotida uzluksiz ta'limni tashkil etish orqali yoshlarning ma'naviy-falsafiy dunyoqarashini yuksaltirish masalasi konseptual jihatdan chuqurlashtiriladi. Muallif ta'lim jarayonining falsafiy asoslarini tahlil qilar ekan, dunyoqarashning yuksalishini bilimlar hajmining ortishi bilan emas, balki qadriyatlarni tanlash va baholash qobiliyatining rivojlanishi bilan bog'laydi. Bunday talqin transmilliy jinoyatchilik muammosi kontekstida muhim metodologik ahamiyatga ega, chunki jinoiy tarmoqlarga jalb etilish ko'pincha bilimsizlik emas, balki qadriyatlar iyerarxiyasining buzilishi natijasida yuzaga keladi. M.M.Mirzaolimjon o'g'li va E.Shohbozbekning Yangi O'zbekistonning ta'lim siyosati va universitetlarning yangi modellariga bag'ishlangan ishida esa oliy ta'lim muassasalarining ijtimoiy missiyasi kengayib borayotgani, universitetning nafaqat kasbiy kompetensiya, balki fuqarolik mas'uliyati va huquqiy ongni shakllantiruvchi institut sifatida qayta konseptualashtirilayotgani asoslab beriladi. Mualliflar universitetning yangi modelini bilim ishlab chiqarish markazi hamda ijtimoiy immunitet shakllantiruvchi maydon sifatida talqin qiladilar.

METODOLOGIK QISM

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini ijtimoiy falsafaning integrativ-plyuralistik paradigmasi tashkil etadi, zero transmilliy uyushgan jinoyatchilik kabi ko'p qatlamli hodisani yagona uslubiy yondashuv doirasida to'liq qamrab olish epistemologik jihatdan imkonsizdir. Tadqiqot jarayonida avvalo dialektik metod qo'llanildi, uning yordamida globallashuvning ijobiy va destruktiv qutblari o'rtasidagi ichki ziddiyatlar, jinoiy tarmoqlarning rivojlanishidagi miqdoriy o'zgarishlarning sifat sakrashlariga aylanish qonuniyatlari hamda inkorni inkor prinsipi asosida jinoiy tuzilmalarning iyerarxik shakldan tarmoqli shaklga o'tish mantig'i ochib berildi.

TADQIQOT NATIJALARI

Olib borilgan ijtimoiy-falsafiy tahlil natijasida globallashuv jarayonlarida transmilliy uyushgan jinoyatchilik transformatsiyasining bir necha tizimli yo'nalishi aniqlandi va nazariy jihatdan asoslandi. Birinchi va eng asosiy natija sifatida jinoiy tuzilmalarning ontologik maqomidagi o'zgarish qayd etildi: jinoiy uyushma endilikda muayyan hududga biriktirilgan, jismoniy makonda lokalizatsiyalangan jamoa emas, balki funksional bog'lanishlar majmuidan iborat tarmoqli tuzilma sifatida mavjuddir. Bu o'zgarish jinoiy subyektni identifikatsiya qilishning klassik mezonlarini – hudud, iyerarxiya, doimiy a'zolik – amaldan chiqaradi va huquqni muhofaza qiluvchi organlar oldiga mutlaqo yangi epistemologik vazifa qo'yadi: mavjudligi tarqoq bo'lgan obyekttni qanday aniqlash va unga qanday qarshi turish mumkin degan savol tug'iladi.

MUHOKAMA

Transmilliy uyushgan jinoyatchilikning globallashuv bilan munosabati masalasi xorijiy ilmiy diskursda keskin konseptual polemikaga sabab bo'lgan. Bu bahsning eng yorqin qutblarini M.Kastels va M.Glennining nazariy pozitsiyalari orqali ko'rsatish mumkin. M.Kastels informatsion asr konsepsiyasida jinoiy iqtisodiyotni global tarmoqli jamiyatning tizimli, strukturaviy elementi sifatida talqin qiladi. Uning fikricha, jinoiy tarmoqlar axborot texnologiyalari va moliyaviy globallashuv yaratgan imkoniyatlardan foydalangan holda xuddi transmilliy korporatsiyalar singari tashkil topgan bo'lib, ular global iqtisodiy tizimning tashqarisidagi anomalija emas, balki uning ichki mantig'idan kelib chiqadigan qonuniy hosilasidir. Bu pozitsiyaning falsafiy ahamiyati shundaki, u jinoyatchilikni axloqiy patologiya sifatida emas, balki tizimning strukturaviy xususiyati sifatida ko'rishni taklif etadi. M.Glenni esa

mazkur nazariy umumlashtirishga muayyan darajada e'tiroz bildiradi. U global jinoiy dunyoni tadqiq etgan ishida jinoiy tarmoqlarning kelib chiqishini avvalo konkret tarixiy-siyosiy inqirozlar – davlat institutlarining qulashi, iqtisodiy liberalizatsiyaning nazoratsiz amalga oshirilishi va huquq-tartibot tizimining vaqtinchalik kuchsizlanishi – bilan bog'laydi. Glennining nuqtai nazarida jinoiy tarmoqlar globallashuvning tabiiy hosilasi emas, balki davlat boshqaruvidagi muayyan bo'shliqlarni to'ldiruvchi vaziyatli tuzilmalardir. Shunga ko'ra, ular kelib chiqishining sababi tizimning o'zida emas, balki tizimni boshqarishdagi nuqsonlarda izlanishi kerak.

XULOSA

Olib borilgan ijtimoiy-falsafiy tadqiqot globallashuv jarayonlarida transmilliy uyushgan jinoyatchilikning tub transformatsiyaga uchraganini va bu transformatsiya shunchaki miqdoriy o'sish emas, balki hodisaning ontologik tabiatidagi sifat o'zgarishi ekanini ko'rsatdi. Jinoiy uyushma hududiy-iyerarxik jamoadan funksional-tarmoqli tuzilmaga aylandi, uning mavjudligi muayyan makonga emas, balki bog'lanishlar konfiguratsiyasiga tayanadigan bo'ldi. Bu esa jinoiy subyektni aniqlash, unga huquqiy baho berish va unga qarshi turishning klassik mexanizmlarini samarasiz holga keltirdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ergashbaev S. O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish // Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами. – 2025. – Т. 1, № 1. – S. 314–316.
2. Ergashbayev S. Uzluksiz ta'lim tashkil etish orqali yoshlarning ma'naviy-falsafiy dunyoqarashini yuksaltirish // Bulletin of Contemporary Researches: Multidisciplinary. – 2025. – Vol. 1, № 1. – P. 10–13.
3. Mirzaolimjon og'li M.M., Shohbozbek E. Yangi O'zbekistonning ta'lim siyosati va universitetlarning yangi modellari // Pedagogik islohotlar va ularning yechimlari. – 2025. – Vol. 16, № 01. – B. 325–328.
4. Castells M. End of Millennium. The Information Age: Economy, Society and Culture. Vol. III. – Oxford: Blackwell Publishers, 2000. – 448 p.
5. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. – London: SAGE Publications, 1992. – 260 p.
6. Glenny M. McMafia: A Journey Through the Global Criminal Underworld. – New York: Alfred A. Knopf, 2008. – 375 p.
7. Naím M. Illicit: How Smugglers, Traffickers and Copycats are Hijacking the Global Economy. – New York: Doubleday, 2005. – 340 p.
8. Bauman Z. Liquid Modernity. – Cambridge: Polity Press, 2000. – 228 p.
9. Giddens A. Runaway World: How Globalisation is Reshaping Our Lives. – London: Profile Books, 1999. – 104 p.
10. United Nations Office on Drugs and Crime. The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment. – Vienna: UNODC, 2010. – 303 p.